УДК 811.161.2'37

Наталія Колесник
м. Чернівці

ОНІМНИЙ ПРОСТІР ТА ОНІМНЕ ПОЛЕ ЯК КАТЕГОРІЇ СТРУКТУРУВАННЯ ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ У ФОЛЬКЛОРНІЙ ОНОМАСТИЦІ

У статті висвітлено теоретичні проблеми структурування об'єкта дослідження у фольклорній ономастиці. Основну увагу зосереджено на необхідності розмежувати терміни на позначення сукупності власних назв. Обґрунтовано доцільність введення терміносполуки «фольклоронімний простір».

Ключові слова: *онімійна система, загальнонаціональний онімний простір, фольклоронімний простір, онімне поле.*

Для ономастичних досліджень останніх десятиліть характерні динамізм, щораз більший обсяг і глибина теоретичних узагальнень. У слов'янській ономастиці з'явилися серйозні теоретичні праці, енциклопедичні видання, відгалужуються нові напрями досліджень, проте згадані процеси не є свідченням вичерпності ономастичних студій, а радше — навпаки. Особливий акцент останнім часом зроблено на функціонуванні власних назв у комунікації, у текстах різного ґатунку. І якщо функціонування онімів у текстах художньої літератури українські ономасти досліджують давно і доволі успішно, то фольклороніми, на жаль, тривалий час перебували на маргінесі ономастичних студій. Сьогодні не розроблено системи опису фольклорних онімів, які є необхідною частиною будь-якої національної онімійної системи, ономастичною універсалією. Не здійснено внутрішнього категоріального членування, формального структурування національної фольклоронімії, не з'ясовано закономірностей її організації та буття.

© Н.С. КОЛЕСНИК, 2013

Завдання пропонованої публікації, по-перше, обґрунтувати доцільність введення терміносполуки *фольклоронімний простір* на позначення системи власних назв, засвідчених текстами усної народної творчості певного народу, як невід'ємної частини загальнонаціональної системи онімів та визначити місце згаданої терміносполуки, за образним висловлюванням Н. Подольської й О. Суперанської, у замкнутому словниковому контексті [18: 7] ономастики; по-друге, окреслити структуру національного фольклоронімопростору.

Дослідження онімів як цілісної системи зумовило у слов'янській ономастиці появу різних термінів на її позначення. Це передовсім терміносполуки, до складу яких увійшло слово система: *онімійна система* (укр.), *анамастычная сістэма* (білор.), *ономастическая система* (рос.), *ономастички систем* (серб.), *онимиски систем* (макед.), *onymický systém, propriální system* (чес.), *onymický systém* (слов.), *system nazewniczy* (польс.) тощо. У чеській ономастиці вживають також терміносполуку *пропріальна сфера мови* (*propriální sféra jazyka*). У східнослов'янській лінгвістиці часто використовуваним є термін *онімний простір,* або *ономастичний простір* (докладніше див. [7: 167; 15: 87; 26: 6]), який в інших слов'янських ономастиках не набув популярності. Якщо «Енциклопедия на българската ономастика» фіксує *онимно пространство* як реєстрове слово [1: 303], то короткий перелік основних термінів, уживаних у хорватській ономастиці, П. Шімуновича — ні [28].

Онімний простір як загальноономастичний термін чи не вперше витлумачений у відомій праці О. Суперанської «Общая теория имени собственного» (1973) [23], а згодом уточнений і доповнений цим же автором та Н. Подольською в колективній монографії «Теория и методика ономастических исследований» (1986) [25]. В останній *онімний простір* дефіновано як «суму власних назв, які використовують у мові певного народу для найменування реальних, гіпотетичних і фантастичних об'єктів» [25: 9]. Принагідно зазначимо, що терміни *онімний простір* та *ономастичний простір* як у національній, так і ширше — у східнослов'янській термінології тривалий період уживалися паралельно, принаймні до початку XXI ст. (детальніше див. [7; 13; 26]). Остаточно поклали край такій термінологічній невизначеності Д. Бучко й Н. Ткачова — автори «Словника української ономастичної термінології», розмежувавши терміносполуки з компонентом *онімний*, *онімійний* та *ономастичний*: «онімний — прикм. від онім, онімія...»; «ономастичний — прикм. від ономастика» [22: 135–138, 142–143]. Отже, нині правильною є лише терміносполука *онімний простір*.

Поняття *онімний простір* доволі активно апробоване сучасною ономастикою. В українській лінгвістиці впродовж останніх десятиліть захищено кілька дисертацій, у яких термін *онімний простір* відбито навіть у назвах: О. Немировська «Ономастичний простір у художньому тексті (на матеріалі роману О. Гончара «Твоя зоря»)» (1989), О. Порпуліт «Ономастичний простір українських чарівних казок (у зіставленні з

російськими казками)» (2000), Г. Шотова-Ніколенко «Онімний простір романів Ю. Яновського» (2006). 2008 року вийшла друком присвячена проблемам класифікації власних назв монографія М. Торчинського з промовистою назвою «Структура онімного простору української мови» [26]. У російській — лише впродовж 2008–2011 років щонайменше п'ять дисертаційних досліджень було присвячено вивченню *онімного простору*, про що свідчать їхні назви[1]. В «Енциклопедії української мови» цього терміна як реєстрового слова, щоправда, ще немає, проте в окремих статтях його вжито, зокрема і в статті Ю. Карпенка, присвяченій поетичній ономастиці [11: 438]. У «Словнику української ономастичної термінології» 2012 року йому вже відведено окрему статтю: «...сукупність власних назв усіх класів, уживаних у мові певного народу в конкретний історичний період для називання реальних, гіпотетичних і фантастичних об'єктів» [22: 136].

Як у наведеному визначенні, так і в працях О. Суперанської та О. Карпенко [10] онімний простір поділено на три підпростори. В одній із публікацій ми вже торкалися цієї проблеми, тому лише коротко зазначимо, що цілком погоджуємося із запропонованим початковим етапом членування онімного простору, бо, як слушно зауважила О. Суперанська, «ономастика у своєму первісному розподілі онімів повторює членування світового простору — земного, космічного, реально існуючого і гіпотетичного» [23: 202 — 203][2]. Для нас цей поділ важливий, бо увиразнює відмінності між літературно-художньою та фольклорною оніміями вже на першому етапі членування онімного простору за принципом *реальний денотат — нереальний денотат*, не суперечить засадничому в ономастиці денотативно-номінативному принципові, а також добре корелює зі специфікою буття усної народної творчості, однією з найстійкіших ознак якої є включеність у практику, в ті чи ті форми безпосереднього спілкування [19: 46]. Усна словесність настільки ж багатоскладова, строката й багата своїми формами, невичерпна за змістом і різноманітна за функціональними зв'язками, як і дійсність поза нею [19: 51]. Наші попередні дослідження переконливо показали, що, на відміну від літературно-художньої онімії, яка творить віртуальний підпростір загальнонаціональної онімії, фольклоронімія натомість посідає проміжне місце між реальною та нереальною оніміями і має специфічні, лише їй властиві стосунки з ними.

---

[1] *Бунеев Г.А.* Ономастическое пространство романа В.Я. Шишкова «Угрюм-река» и повести «Тайга» (2011); *Бунеева Е.В.* Ономастическое пространство поэм С.А. Есенина (2011); *Горбачева О.Г.* Ономастическое пространство русских народных и авторских сказок (2008); *Дмитриева О.П.* Ономастическое пространство Россошанского района Воронежской области (2009); *Соколова Е.Н.* Ономастическое пространство древнерусских памятников письменности Киевской Руси (2010).

[2] У О.Ю. Карпенко це власне реальна, віртуальна й сакральна частини [10], саме цих термінів дотримуватимемося й ми.

В українській літературно-художній ономастиці вживаною є й інша терміносполука на позначення системи власних назв — *поетонімосфера*. З'явилася вона нещодавно, гадаємо, не без впливу когнітивної лінгвістики, яка широко послуговується поняттям *концептосфера*. Активно використовують його представники Донецької ономастичної школи. В. Калінкін, 2001 року обґрунтувавши доцільність терміносполуки *онімний простір* [7], за кілька років відмовився від неї, запропонувавши термін *поетонімосфера* [8]. Учений віддає перевагу новому термінові, бо для системи власних назв художнього твору характерні непроникність для інших онімів, статичність, замкнутість, на відміну від національного онімного простору. Отже, запропоновано дихотомію «простір замкнутий (поетонімосфера) і незамкнутий (національний онімний простір)», яку, проте, сьогодні нерідко порушують навіть представники донецької школи, іноді в межах однієї розвідки ототожнюючи обидва поняття або приписуючи визначальні риси одного другому. Наприклад, на думку Т. Вінтонів, терміни *поетонімосфера* й *онімний простір* перебувають у відношенні тотожності: «Поетонімосфера (онімний простір) — система та ієрархічно організована структура сукупності власних імен, які функціонують у художньому творі» [5: 86]. Але вже через кілька рядків дослідниця акцентує увагу на наслідкових відношеннях між цими поняттями: «Важливе значення має той факт, що становлення онімного простору і перетворення його в поетонімосферу в художньому творі подано в розвитку» [Там само].

Оскільки одне зі значень лексеми *сфера,* за Словником української мови, — «сукупність умов, середовище, в яких що-небудь відбувається; обстановка» [21: 1126], то загалом термін *поетонімосфера* не суперечить суті поняття, яке позначає. Але однією з найважливіших умов функціонування терміна є системність: «Термін може існувати лише як елемент терміносистеми, якщо під останньою розуміти систему понять теорії, що описують певну спеціальну сферу людських знань чи діяльності» [6: 11]. Отож схиляємося до думки Н. Бербер, що «в пристосуванні до поетонімології терміни *онімний простір* і *онімне поле* могли б звучати як *поетонімний простір* та *поетонімне поле* відповідно» [2: 181]. Апелюючи до слів В. Калінкіна, що наявна терміносистема не повинна руйнуватися [9: 96], і пам'ятаючи, що однослівні терміни доречніші, дослідниця пропонує термін *поетонімопростір* [2: 182], що теж не викликає заперечень.

Однак навіть якщо прийняти запропоновані В. Калінкіним зміни термінології для літературно-художньої ономастики, їх не можна беззастережно використовувати у фольклорній ономастиці. Зрештою, підтвердження цього знаходимо в міркуваннях самого В. Калінкіна з приводу відмінностей між онімним простором мови і поетонімосферою літературного твору. Учений наводить вісім таких позицій. Проаналізувавши їх, ми переконалися: більша частина з них свідчить про те, що онімний простір фольклорного твору стоїть ближче до онімного

простору мови (ОПМ), а не поетонімосфери (ПЛТ). По-перше, фольклоронімний простір, на відміну від поетонімосфери, подібно до ОПМ, — відкрита система, зміни в якій зумовлені як природними і соціально-історичними змінами суспільства, у якому функціонує фольклорний текст, так і внутрішніми законами, притаманними самому фольклору, а відповідно і мові фольклору як його невід'ємному складникові: «Традиційною є вся система правил, за якими творяться і живуть (фольклорні — *Н. К.*) тексти та їхні складники... Традиція передбачає живий обіг, функціонування у відповідних умовах. Своєрідність її, проте, полягає в тому, що вона не просто існує, підтримується в пам'яті, самовідтворюється, безконечно повторюється, але й рухається, міняється, становлячи ґрунт, джерело, арсенал усіх новотворів у фольклорі» [19: 40]. Наприклад, у колядках, щедрівках та весільних піснях буковинців, зібраних Ю. Федьковичем, не засвідчене жодне особове ім'я, для нього залишене місце у формулах-повторах: *на йм'я пан..., господиня, на йм'я..., ґречний молодець на йм'я пан..., вельможна панна на йм'я..., гордоє дитя на йм'я*...Те, що ім'я не вжите, а залишене місце для називання конкретної особи, свідчить на користь того, що на час запису тексти не втратили своєї обрядової функції, а отже, кожне конкретне виконання обрядової пісні передбачало вживання імені конкретної особи.

Не лише змінні в текстах усної народної творчості оніми, а навіть фольклороніми-константи можуть зазнавати змін як у часі, так і в просторі. Відомий факт заміни в національному фольклорі давніх теонімів християнськими. Дослідники неодноразово звертали увагу на заміну назв давніх слов'янських божеств християнськими теонімами в частині обрядових текстів, що є священними текстами язичництва. Зокрема, Ю. Карпенко зауважив: «Український фольклор значно давніший за українське християнство. Між тим найменння фольклорних персонажів є переважно календарними, християнськими. Це означає, що у фольклорі, точніше — у давніх його формах і жанрах, відбулася заміна язичницької онімії на християнську» [12: 130]. Наприклад, Г. Василькевич, досліджуючи юріївську народнопоетичну творчість, дійшла висновку: в «уснословесному образі св. Юрія проступають міфологічні риси Х-божества життя, що еволюціонувало від зоо- та орнітоморфних до антропоморфних утілень...» [4: 182].

Варіанти фольклорного тексту, записані в різних регіонах від різних виконавців, можуть відрізнятися онімами (наприклад, відома в усіх регіонах України балада «Про Бондарівну» фіксує антропоніми *Бондарівна* і пан *Каньовський*, а ось у декількох варіантах із Закарпаття антропоніми або замінені апелятивами *дівка* — пан *капітан*, або іншими антропонімами: *Марієчка* — пан *Ділянський*).

По-друге, як і ОПМ, фольклоронімний простір здатний до втрати імен. Механізми забування дещо інші, ніж в ОПМ, але системні, зумовлені не зникненням денотатів, як в ОПМ, а їх деіндивідуалізацією,

а отже — апелятивацією: об'єкт номінації суспільство перестає усвідомлювати як одиничний. Це стосується насамперед частини сакральних онімів: відходять у забуття пов'язані з ними вірування, і власні назви втрачають підстави для існування, перетворюються на апелятиви, або й вигукові конструкції, як, наприклад, сталося з колишнім теонімом Дажбог (Даждьбог), який в обрядовій поезії українців перетворився на приспів «Ой дай, Боже» тощо. Натомість ПЛТ, за В.М. Калінкіним, не здатна до втрати імен [8: 25].

По-третє, фольклоронімний простір не є вичерпно повною системою, як ОПМ, але й не фрагментарний, як ПЛТ, бо в кожний конкретний момент свого існування доволі повно відображає імена найвагоміших для певного етносу реалій, є художньо-образною моделлю, концепцією загальнонаціональної системи називання, функціонування якої тісно пов'язане з буттям не окремих особистостей, а всього народу.

По-четверте, якщо для ПЛТ «характерна наявність денотатів одного виду — віртуальних» [Там само], то у фольклоронімному просторі функціонують віртуальні власні назви на позначення вигаданих денотатів, але чимало онімів, що позначають реальні денотати (обрядова поезія, коломийки орієнтовані на конкретну, реальну особу, а в наймитських та заробітчанських піснях, наприклад, змінюється топонім, залежно від місця виконання). Д. Бен-Амос як одну з найважливіших умов фольклорної комунікації називає те, що вона має місце, коли люди стоять обличчям одне до одного і безпосередньо звертаються одне до одного (цит. за працею Б. Путилова «Фольклор и народная культура» [19: 37]).

По-п'яте, якщо ПЛТ будь-який читач може, за власним бажанням, осягнути в повному обсязі, то мати уявлення про весь національний фольклоронімопростір, як і ОПМ, жодна окрема людина не здатна. Кожен із нас здатний оволодіти лише певною частиною фольклорного матеріалу з огляду передовсім на обмеженість ментальної (а отже і мовної) бази носія мови. На це свого часу звернув увагу Я. Бодуен де Куртене: «Те, що з рідної мови вміщує у своїй голові той чи той поляк, є лише частиною цілого» [3: 212].

По-шосте, і за метою номінації, і за умовами функціонування фольклороніми посідають проміжну позицію в загальнонаціональному онімному просторі (різні жанри є різними проекціями реальності, що корегує і мету, і умови називання денотатів). Як зауважив Б. Путилов, «у кожного жанру свої сфери буття, свої суспільні функції і свої можливості» [19: 53].

Запропоновані В. Калінкіним інші поняття ПЛТ, наприклад *рішення поетонімосфери* і *ключовий поетонім*, теж не можна беззастережно застосувати до фольклоронімного простору. Отже, у стосунку до фольклоронімії вважаємо доцільніше вживати терміносполуку *фольклоронімний простір*, який розуміємо як окремий сектор, підпростір загальнонаціонального онімного простору, що перебуває в лише йому властивих стосунках з іншими підсекторами реальної й нереальної онімії та до

складу якого входять усі власні назви, засвідчені текстами усної народної творчості певного народу.

Щодо терміносполуки *онімне поле*, то її як таку, що має загальнослов'янське поширення, фіксує систематизований перелік ономастичних термінів 1983 року «Основна система і термінологія слов'янської ономастики» [16: 138]. Але її наповнюваність дещо різна в національних лінгвістиках: у більшості слов'янських ономастик під *онімним полем* розуміють «групу власних назв у певному просторі зі спільними ознаками формального чи семантичного роду (наприклад, назви вулиць за іменами поетів, за кольорами в певному районі міста)» [Там само]. Цьому поняттю в російській лінгвістиці відповідає поняття «ансамбль названий». Натомість *онімне поле* потрактоване як частина лексичного поля, що містить власні назви, серед них і топонімне, антропонімне поле і т.д. [Там само]. Ця традиція трохи відмінного пояснення терміна збережена донині. У словнику Н. Подольської поняття витлумачене як: «частина онімного простору, яка включає оніми певного класу», до того ж «поля в онімному просторі та їх реальне наповнення залежать від об'єктів, онімізованих певним народом у певну епоху» [18: 94–95]; у «Словнику української ономастичної термінології» — це «частина онімного простору, яка включає оніми конкретних моделей і типів» [22: 136]. Порівняймо: у праці хорватського ономаста П. Шимуновича *онімне поле* — це частина онімного простору з онімами певного типу або діапазон онімних типів певної території [28: 78].

Чеський ономаст Р. Шрамек узагалі відкидає аналізовану терміносполуку в пропонованому російськими мовознавцями розумінні як термінологічно недоречну, бо «явища, об'єднані подібною ознакою, утворюють розряди, види, типи (класи і т. д.), а поняття поле не може стати замінником такої категоризації вже через те через те, що семантичні поля Й. Тріра, які стали зразком для наведеного вище поняття, ґрунтуються на поетапному лексично-семантичному поєднанні слів через їхнє понятт'єве значення, яке (власне й у синонімів) не завжди збігається. З огляду на конкретність пропріального значення кожної власної назви така поступовість у пропріальній семантиці неможлива» [29: 155]. Отож, розмірковує далі вчений, за такого розуміння онімного поля, або онімного ареалу в трактуванні О. Суперанської й В. Топорова, неодмінно виникає запитання, що вони розуміють під онімним значенням, чи онімні поля створені синонімічними етимологічними базами, (що загалом являють собою неономастичні категорії), подібними мотивами, схожим характером об'єктів (що є власне ономастичними категоріями) тощо [Там само].

Поняття *онімного поля* активно апробоване насамперед у російській ономастиці. Його витлумачено в «Теорії власної назви» О. Суперанської та в колективній монографії «Теорія і методика ономастичних досліджень». Воно також набуло й загальнолінгвістичного статусу. Уже в праці Г. Щура 1974 року, присвяченій теорії поля в лінгвістиці, у переліку найуживаніших словосполучень із компонентом *поле* названо

терміносполуку «поле особи (антропонімне поле)» [27: 21]. Показовою з цього погляду є праця «Онімне поле російської мови та її художньо-естетичний потенціал» (2000), автор якої В. Супрун, на противагу онімному простору, який він розуміє як сукупність власних назв безвідносно до її внутрішньої організації, *онімне поле* вважає впорядкованою ієрархізованою сукупністю власних назв, що передбачає наявність системно-структурних відношень і зв'язків [24: 12], тобто в основу сформульованого вченим поняття *онімного поля* покладено розуміння загальнолінгвістичного *поняття поля* як способу організації будь-якого лінгвального явища — від фонеми до словника, з його ядерно-периферійним принципом. Справді, поряд із семантичним принципом виділення поля ще в 50–60-х рр. XX ст. був апробований предметний принцип, поле — як спосіб існування елементів [27: 47–50, 176]. Сьогодні такий підхід до структури мовної системи, на думку іншого російського дослідника В. Павлова, став справді загальнолінгвістичним, бо «оптимально відповідає на сучасному етапі розвитку лінгвістичної теорії та методології завданням висвітлення об'єкта вивчення в його ідіоетнічних, конкретномовних характеристиках із рівноправним, взаємно зваженим урахуванням дискретності його «одиниць» і континуальності мовної системи — однієї з найважливіших засад її цілісності» [17: 32].

Стосовно поняття *поле*, використовуваного в українській ономастиці, висловилася свого часу й О. Карпенко, зауваживши, що «польова організація власних назв переважно номінована терміном *ономастична система*» [Там само: 95]. Дослідниця вважає, що для буття назв у ментальному лексиконі доречніше використовувати поняття *фрейму*, оскільки, за «Тріром, семантика кожного члена лексичного поля зумовлена семантикою його сусідів по полю, а за теорією фреймів — ні...» [Там само: 94]. «З погляду когнітивної лінгвістики ономастичні системи є зрештою групами власних назв, які «мотивуються, визначаються та взаємно структуруються особливими уніфікованими конструкціями знання» (Ч. Філмор)», тобто позамовними чинниками, котрі й утримують членів цих груп разом. Це означає, що ономастичні системи становлять собою фрейми» [Там само: 95 – 96]. За розрядами денотатів О. Карпенко виділяє дев'ять фреймів: антропонімний, топонімний, теонімний, ергонімний, зоонімний, космонімний, хрононімний, хрематонімний, ідеонімний [Там само: 96 – 97]. На противагу їй М. Торчинський, пропонуючи дещо трансформовану структуру онімного простору української мови, услід за російськими ономастами, найбільші його частини (вітоніми, топоніми, космоніми, прагматоніми, ідеоніми й ергоніми) називає *полями*, а вже в їхніх межах виокремлює *підполя* тощо [26: 119]. Тобто і В. Супрун, і М. Торчинський поділ на онімні поля здійснюють за денотативно-номінативними показниками.

Зауважимо: оскільки в українській ономастиці впродовж останніх десятиліть терміносполука *онімне поле* позначала інше поняття (як і в більшості слов'янських ономастик) та не вживалася в значенні *онімний простір*

як польова структура, то й щодо фольклоронімного простору використання терміносполуки *онімне поле* видається нам не зовсім доречним. Крім того, як і в когнітивній ономастиці, де, з погляду О. Карпенко, визначальними чинниками розмежування фреймів є екстралінгвальні, «на відміну від ономастичних систем (чи ономастичних полів), які мають досить виразні інтралінгвальні розбіжності, а тому й прив'язані до певних територій, що історично сформувалися [10: 97], принаймні для частини фольклорних онімів важливими є насамперед екстралінгвальні чинники. Це зумовлене не лише специфікою онімної семантики, а й особливостями організації та буття онімійної системи у фольклорному тексті.

Отже, терміносполуку *онімне поле* в значенні виділений за денотативно-номінативним принципом розряд онімів: *антропонімне, топонімне, зоонімне і т. д. поле* не будемо використовувати для структурування онімного простору фольклору. На підтримку цього наведемо ще один доказ: сьогодні російські лінгвісти терміносполуки *онімний простір* та *онімне поле* нерідко вживають як синонімічні [20]. Прийнятнішою нам видається позиція тих учених, які *онімне поле* розуміють як номінаційне поле, до складу якого входять лише оніми, що мають «спільне змістове ядро, інваріантний асоціативно-смисловий комплекс» [14: 12], закріплений за власною назвою у свідомості людини. Наприклад, у казковій прозі може бути виділене *онімне поле нечистої сили*, *онімне поле помічника головного героя* тощо, у пісенному фольклорі — *онімне поле чужої сторони, далекого краю* і т.д.

Отже, з двох аналізованих терміносполук лише першу — *фольклоронімний простір* — можна беззастережно вживати для структурування онімійної системи фольклору. Вона відповідає суті позначуваного явища і дає змогу уявити його як багаторівневу й багатошарову структуру, у якій співіснують різночасові, різнотериторіальні сукупності фольклоронімів, що можуть бути розмежувані за жанровим принципом, за характером найменованого об'єкта і типом відношення до зовнішньої реальності тощо. Щодо терміносполуки *онімне поле*, то її використання, як і в реальній, у фольклорній ономастиці пов'язане з розмежуванням за *типом*, *моделлю*. Щоправда, на відміну від реальної ономастики, поняття *типу* і *моделі* матимуть не ономастичну, а фольклорну природу і будуть пов'язані з типом фольклорного персонажа, тобто з певним стійким комплексом уявлень традиційної народної культури.

1. *Балкански Т.* Енциклопедия на българската ономастика: Към основите на българската ономастика [Текст] / Тодор Балкански, Кирил Цанков. — Велико Търново : Фабер, 2010. — 552 с.
2. *Бербер Н.М.* Щодо питання про терміносистему поетонімології [Текст] / Н.М. Бербер // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри : зб. наук. праць ІІІ Міжнар. наук. конф., 15–16 квіт. 2011 р., Одеса / відп. ред. М.І. Михайлуца. — Одеса : ВМВ, 2011. — С. 180–189.
3. *Бодуен де Куртене И.А.* О задачах языкознания [Текст] / И.А. Бодуен де Куртене // И.А. Бодуен де Куртене. Избр. труды по общему языкознанию. — М. : Изд-во АН СССР, 1963. — Т.1. — С. 203–221.

4. *Василькевич Г.П.* Юріївська народнопоетична творчість: проблема семантики і жанрової специфіки: Монографія [Текст] / Галина Василькевич. — Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. — 224 с.
5. *Вінтонів Т.М.* Антропоетоніми повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» [Текст] / Т.М. Вінтонів // Логос ономастики. — №1 (2). — 2008. — С. 85–90.
6. *Д'яков А.С.* Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспект [Текст] / *Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б.* — К. : Вид. дім «КМ Academia», 2000. — 218 с.
7. *Калинкин В.* Несколько замечаний о теории онимного пространства литературного произведения [Текст] / Валерий Калинкин // Наукові записки. — Вип. 37. — Серія: Філологічні науки (мовознавство). — Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. — С. 167–169.
8. *Калінкін В.* Онімний простір та поетонімосфера: загальне і специфічне в обсязі й змісті [Текст] / Валерій Калінкін // Наукові записки. Серія: Мовознавство. — Тернопіль : ТДПУ, 2003. — Вип.1. — С. 24–27.
9. *Калинкин В.* Поетонимология: из заметок о метаязыке науки [Текст] / В.М. Калинкин // Логос ономастики. — №1 (2). — 2008. — С. 96–101.
10. *Карпенко О.Ю.* Проблеми когнітивної ономастики. Монографія [Текст] / О.Ю. Карпенко. — Одеса : Астропринт, 2006. — 326 с.
11. *Карпенко Ю.О.* Ономастика поетична [Текст] / Ю.О. Карпенко // Українська мова: Енциклопедія. — 2-е вид., випр. і доп. — К. : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. — С. 438.
12. *Карпенко Ю.О.* Ономастичні параметри фольклорних жанрів [Текст] / Юрій Карпенко // Карпенко Ю.О. Літературна ономастика: Збірник статей. — Одеса : Астропринт, 2008. — С. 129–131.
13. *Колесник Н.* Поняття онімний простір та проблеми вивчення фольклорних власних назв (на матеріалі ономастикону коломийок) [Текст] / Наталія Колесник // Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Філологія. — Вип. XXXII–XXXIII. — Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету, 2012. — С. 172–177.
14. *Лекомцева И.А.* Ономастическое поле отрицательного персонажа в английской и русской фольклорной традициях: автореф. дис. ...канд. филол. наук : 10.02.04 — германские языки [Текст] / Лекомцева Ирина Алексеевна; Санкт-Петербургский государственный университет. — Санкт-Петербург, 2013. — 24 с.
15. *Лучик В.В.* Ономастична термінологія [Текст] / В.В. Лучик // Słowiańska onomastyka. Encyklopedia / Pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko i A. Cieślikowej przy współ. J. Dumy. — Warszawa; Kraków : Wyd-wo Naukowe Warszawskie, 2002–2003. — T. I. — 536 s.
16. Основен систем и терминологија на словенската ономастика (Основная система и терминология славянской ономастики) [Текст]. — Скопје : [б. в.], 1983. — 414 с.
17. *Павлов В.М.* Полевой поход и континуальность языковой системы [Текст] / В.М. Павлов // Общее языкознание и теория грамматики: Материалы чтений, посв. 90-летию со дня рождения Соломона Давидовича Кацнельсона / Отв. ред. А.В. Бондарко. — Санкт-Петербург : Наука, 1998. — С. 28–40.
18. *Подольская Н.В.* Словарь русской ономастической терминологии. — 2-е изд., перераб. и доп. [Текст] / Н.В. Подольская. — М. : Наука, 1988. — 192 с.
19. *Путилов Б.Н.* Фольклор и народная культура [Текст] / Борис Николаевич Путилов / Отв. ред. А.С. Мыльников. — СПб. : Наука, 1994. — 239 с.
20. *Сивцова А.А.* Имена собственные в лирике Н.И. Рыленкова: автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 — русский язык [Текст] / Сивцова Анастасия Александрова; Российский государственный ун-т им. Иммануила Канта. — Калининград, 2008. — 24 с.
21. Словник української мови [Текст] / Кер. В.В. Німчук та ін. / Відп. ред. В.В. Жайворонок. — К. : ВЦ «Просвіта», 2012. — 1320 с.
22. Словник української ономастичної термінології [Текст] / Уклад. Д.Г. Бучко, Н.В. Ткачова — Харків : Ранок — НТ, 2012. — 256 с.

23. *Суперанская А.В.* Общая теория имени собственного [Текст] / А.В. Суперанская / Отв. ред. А.А. Реформатский. — Изд. 3-е, испр. — М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. — 368 с.
24. *Супрун В.И.* Ономастическое поле русского языка и его художественно-эстетический потенциал: Монография [Текст] / В.И. Супрун. — Волгоград : Перемена, 2000. — 172 с.
25. Теория и методика ономастических исследований [Текст] / Отв. ред. А.П. Непокупный. — М. : Наука, 1986. — 256 с.
26. *Торчинський М.М.* Структура онімного простору української мови: Монографія [Текст] / М.М. Торчинський . — Хмельницький : Авіст, 2008. — 548 с.
27. *Щур Г.С.* Теории поля в лингвистике [Текст] / Г.С. Щур. — М. : Наука, 1974. — 256 с.
28. *Šimunović P.* Uvod u hrvatsko imenoslovlje [Text] / Petar Šimunović Zagreb : Golden marketing-Tehnička knjiga, 2009. — 382 s.
29. *Šrámek R.*. Úvod do obecné onomastiky [Text] / Rudolf Šrámek. — Masarykova univerzita, 1999. — 191 s.

Статтю отримано 13.08.2013.

Natalia Kolesnyk
Chernivtsi

ONYM SPACE AND ONYM FIELD AS CATEGORIES
OF STRUCTURING OF OBJECT OF STUDY IN FOLKLORE ONOMASTICS

The article focuses on theoretical problems of structuring of object of study in folklore onomastics. The main attention is focused on the necessity to differentiate terms to denote a number of proper names. The expediency of the introduction of the term «Folklore onym Space» is grounded.

Key words: onym system, national onym space, folklore onym space, onym field.

Мовна мозаїка

ЩО ЦЕ ЗА ВЖИВАННЯ від ***ДВОХСТА*** до ***П'ЯТИСТА*?**

У мовленні журналістів і дикторів українського радіо останнім часом нерідко чуємо дивні форми числівникових назв сотень на зразок *від* ***двохста*** *до* ***п'ятиста*** *учасників; немає* ***шестиста*** *років; відкликано близько* ***чотирьохста*** *заяв; співпрацює з* ***трьомаста*** *замовниками* і т.д. Вони не схожі на форми ні української, ні російської мов, бо поєднують першу відмінювану частину із другою частиною *ста*, що є формою непрямих відмінків числівника **сто**. В українській мові числівникові назви сотень 200 — 900 відмінюються в обох частинах, пор.: *чотириста — чотирьохсот, чотирьомстам, чотирмастами, чотирьохстах; п'ятсот — п'ятисот, п'ятистам, п'ятьмастами* і *п'ятьомастами, п'ятистах; сімсот — семисот, семистам, сьомастами* і *сімомастами, семистах* і т.д.

Отже, правильно вживати *від* ***двохсот*** *до* ***п'ятисот*** *учасників; немає* ***шестисот*** *років; відкликано близько* ***чотирьохсот*** *заяв; співпрацює з* ***трьомастами*** *замовниками* і т.д.

Катерина Городенська